

Turvevarat

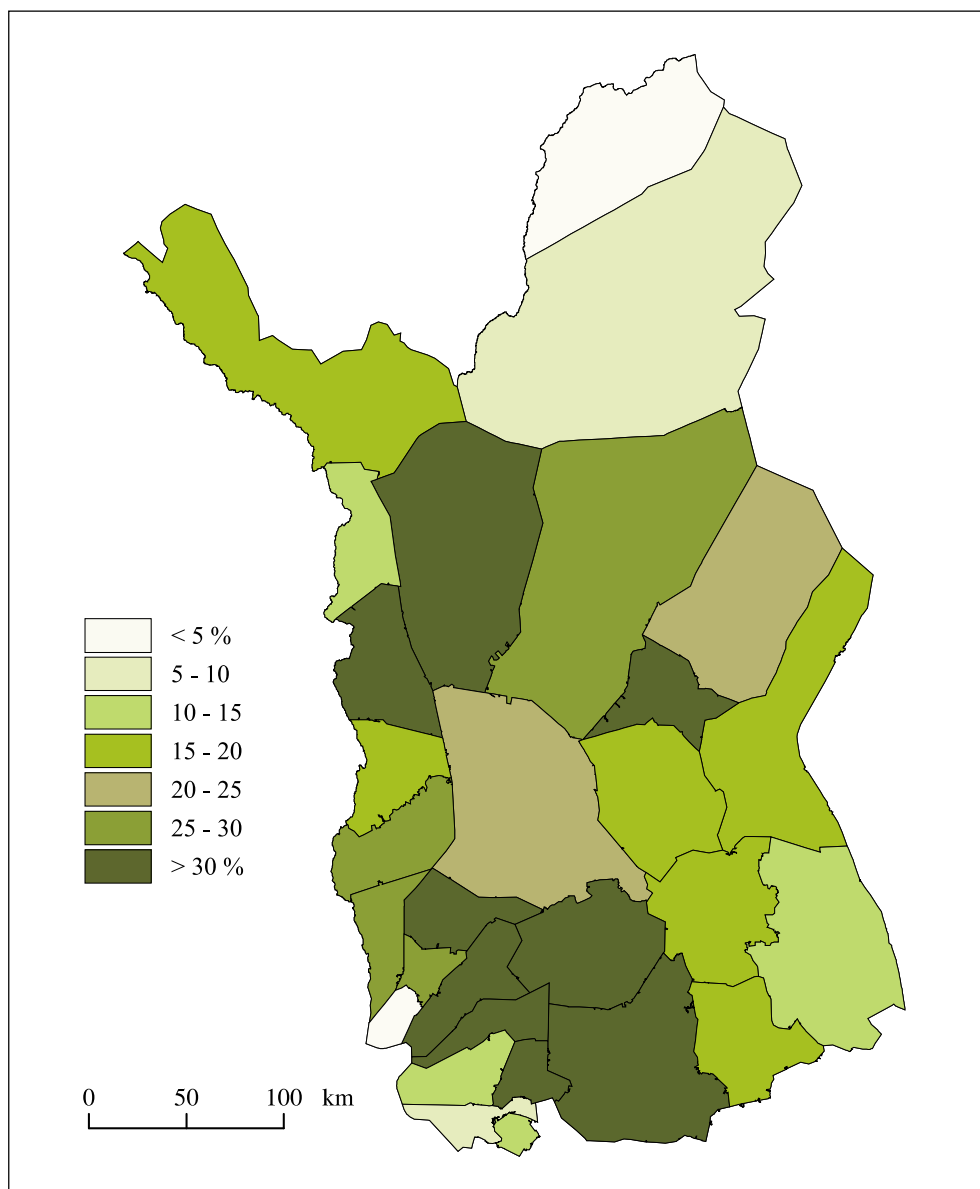
MATTI MAUNU JA KIMMO VIRTANEN

Turpeen määrä ja ominaisuudet

Lapin läänin maa-alasta on soiden peitossa noin 3,2 milj. hehtaaria. Soiden osuus Lapissa on 35 % ja Pohjois-Pohjanmaalla 53 % maa-alasta (Sevola 2002). Arviot perustuvat valtakunnan metsien satelliittikuvista tehtyihin arvioihin, ja ne edustavat biologisten soiden levinneisyyttä. Tällöin mukana ovat myös rikkonaiset, ohutturpeiset ja vain suokasvillisuuden peittämät soistuvat alueet. Suurin soistumisaste Pohjois-Suomessa on Kuivaniemi–Yli-Ii–Pudasjärvi- alueella, jossa suota on 55–65 % alueen maa-alasta ja pienin soistumisaste on Utsjoella 9 %. (Tomppo ja muut 1998).

Pohjois-Suomessa on yli 20 hehtaarin soita kaikkiaan 11 033 kappaletta, yhteispinta-alaltaan 2,62 milj. hehtaaria (taulukko 7). Tämän luvun voidaan katsoa edustavan ns. geologisten soiden osuutta maa-alasta (kuva 149). Mittauksen ulkopuolelle ovat jääneet ohutturpeiset soistuvat mineraali-maat sekä rikkonaiset ja vaikeasti rajattavat suokuviot. Lapin soiden osuus koko Suomen suoalasta on 40 % (Virtanen ja muut 2003).

Verrattaessa yli 20 hehtaarin suuruisten soiden osuutta maa-alaan huomataan, että Pohjois-Suomen soistuneimpia alueita ovat Perämeren rannikon läheisyydessä olevat kunnat Simo, Ranua, Pudasjärvi, Yli-Ii ja Tervola sekä Keski-La-

Kuva 149. Geologisten soiden osuus maa-alasta.

Fig. 149. Peatlands as a proportion of the land area.

Taulukko 7. Pohjois-Suomen soiden lukumäärät (A), suopinta-alat hehtaareina (B), soiden keskikoot hehtaareina (C) ja keskisyyvydet metreinä (D).

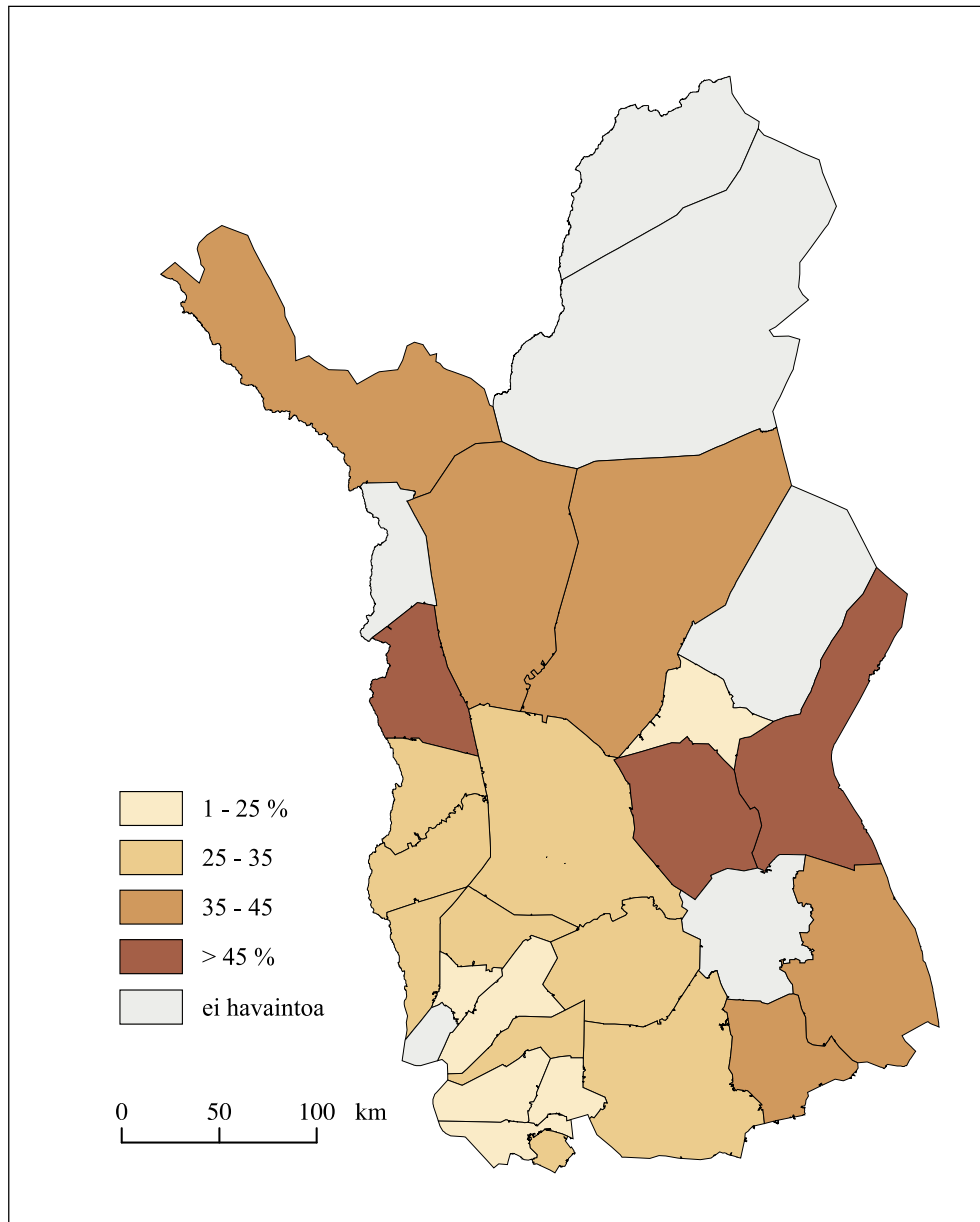
Table 7. Number of mires (A), total mire areas in hectares (B), average sizes in hectares (C) and average depths of mires in metres (D) in northern Finland.

	A	B	C	D
Pohjois-Suomi	11 033	2 623 351	238	
Rovaniemen seutukunta	1 615	333 455	206	1,26
Ranua	494	149 750	303	
Rovaniemen mlk	1 117	183 465	164	
Rovaniemi	4	240	60	
Kemi–Tornio -seutukunta	828	188 745	227	1,03
Kemi	2	65	32	
Keminmaa	106	16 270	153	
Simo	210	76 560	364	
Tervola	219	57 085	260	
Tornio	291	38 765	133	
Tornionlaakson seutukunta	671	99 245	147	1,1
Pello	308	35 235	114	
Ylitornio	363	64 010	176	
Koillis-Lapin seutukunta	1 622	420 121	259	1,62
Kemijärvi	322	67 340	209	
Pelkosenniemi	207	62 290	300	
Posio	313	62 160	198	
Salla	302	96 016	317	
Savukoski	478	132 315	276	
Tunturi-Lapin seutukunta	1 710	510 526	298	1,45
Enontekiö	542	126 970	234	
Kittilä	772	273 091	353	
Kolari	234	82 680	353	
Muonio	162	27 785	171	
Pohjois-Lapin seutukunta	1 782	517 194	290	1,49
Inari	842	159 375	189	
Sodankylä	686	335 120	488	
Utsjoki	254	22 699	89	
Iin seutukunta	991	206 473	208	1,15
Ii	165	16 385	99	
Kuivaniemi	173	40 695	235	
Utajärvi	209	72 433	346	
Yli-Ii	207	37 880	182	
Ylikiminki	237	39 080	164	
Koillismaan seutukunta	1 814	347 592	191	1,17
Kuusamo	533	74 095	139	
Pudasjärvi	948	220 657	233	
Taivalkoski	334	52 840	158	

pin alue. Pinta-alallisesti maa-alaan verrattuna soita on muita vähemmän läänin pohjoisimmissa kunnissa. Keskimääräisesti suurimmat suot sijaitsevat Keski-Lapissa Sodankylässä ja Kittilässä (Mäkinen ja Maunu 1984). Näiden kuntien alueella sijaitsee noin kolmannes koko läänin yli 20 hehtaarin suuruisten soiden alasta. Suurin yksittäinen suo on Kolarin Teuravuoma, jonka pinta-ala on 7 080 hehtaaria (Lappalainen 2001). Pohjois-Suomen soiden keskikoko on mit-

tauksen perusteella 238 hehtaaria. Soiden keskisyyvyys on 1,2 metriä (Virtanen ja muut 2003).

Lapin turvevaroista on tehty useita laskelmia ja arvioita. Seuraavassa esitettävät laskelmat Lapin läänin geologisista kokonaisturvevaroista ja teollisesti käyttökelpoisiksi katsottavista turvevaroista perustuvat Geologian tutkimuskeskuksen laskelmiin. Niissä on käytetty hyväksi soiden pinta-alamittausta sekä Geologian tutkimuskeskuksen tutkimuksiin perustuvia tieto-

Kuva 150. Tuotantokelpoisen suon osuus.

Fig. 150. Proportion of peatlands suitable for peat-harvesting. Ei havaintoa = no observation.

ja soiden ja niiden turpeiden ominaisuuksista. Lapin läänin kokonaisturvevarat ovat näiden laskelmien mukaan 26,3 miljardia kuutiometriä. Pohjois-Suomen turvevarat ovat noin 38 % koko Suomen turvevaroista. Turpeen kuiva-ainemäärä Lapin läänin soissa on keskimäärin 97 kg/suo-m³ eli turpeen kuiva-aine määrä Lapin soissa on 2,5 miljardia tonnia (Virtanen ja muut 2003).

Lapin soiden turvevarat ovat melko vajavaisesti tunnetut. Olemassa olevien tietojen perusteella voidaan alustavasti arvioida Pohjois-Suomen teknisesti käyttökelpoiseksi suoalaksi vajaa 400 000 ha. Luonnonolojen puolesta teknisesti käyttökelpoista suoalaa ei ole Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kunnissa. Suurimmat käyttökelpoiset suoalat ovat Sodankylässä, n. 76 000 ha. Kittilässä ja Pudasjärvellä käyttökelpoista suo-

alaa on n. 42 000 ha, Sallassa n. 29 000 ha, Kolarissa n. 27 000 ha, Ranualla n. 25 000 ha ja Rovaniemen alueella n. 25 000 ha. Lisäksi Pudasjärvellä arvelaan olevan hyödyntämiskelpoista suota n. 42 000 ha. Koko Pohjois-Suomessa tuotantokelpoista suota on yhteensä vajaa 400 000 ha (kuva 150) (Virtanen ja muut 2003).

Lapin läänin turvevarat ovat huomattavat. Teknisesti käyttökelpoisten turvevarojen arvioidaan olevan noin 9,5 mrd suo-m³, josta vaaleita turvelajeja, eli H 1–4 maatuneita rakkavaltaisia turpeita, on n. 1 mrd suo-m³. Lapin läänin teknisesti käyttökelpoisten turvevarojen energiavarat ovat n. 4 700 TWh. Koko Suomen vuotuinen energiaturpeen käyttö on n. 20 TWh. Lapissa on 37 % koko valtakunnan energiaturpeen määrästä (Virtanen ja muut 2003).